

Prof.Dr. Bilsen BEŞERGİL

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

petrol, petrol kimyası, petrol ürünleri

referanslar

- * [Petrol, Petrol Kimyası](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Rafineri Prosesleri](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Petrokimya Teknolojisi](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Yakıtlar Yağlar](#) (Ege Üniversitesi Yayını, İzmir, 2009)
- * [Hampetrolde Petrokimyasallara, El Kitabı](#) (Tükelmat, İzmir, 2007)

T

Tabular Reaktör: Boru tipi reaktör

Tahmini Tüm (Estimated Ultimate) Üretim: Bir birikimdeki tahmini potansiyel üretilebilir hampetrol miktarıyla, o zamana kadar üretilmiş miktarın toplamıdır.

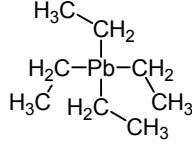
Tail Gaz: Bir rafineri prosesinden çıkan en hafif hidrokarbon gazıdır.

Takometre: Bir motorun dakikadaki hızını gösteren bir göstere aletidir.

Taktisite: Bir makromolekül veya polimer molekülünün ana zincirinde birbirini takip eden tekrarlanan birimlerin düzenliliğidir.

Tamamlama: Bir üretim kuyusunun, üretim tüpü, kuyubaşı ve Noel Ağacının monte edilerek üretime hazır hale getirilmesidir.

TEL (Tetra Ethyl Lead): Benzinin vuruntu özelliğini iyileştiren bir katkı maddesidir; oktan sayısını yükseltir.

Tek Dereceli Yağ: Tek bir SAE viskozite derecesi sınıflamasını karşılayan motor yağıdır.

Tepe Akımı: Top stream

Termal (Isıl) Kraming: Ağır yağ moleküllerini, herhangi bir katalizör yardımı olmadan, yüksek sıcaklıklarda daha hafif fraksiyonlara parçalama işlemidir.

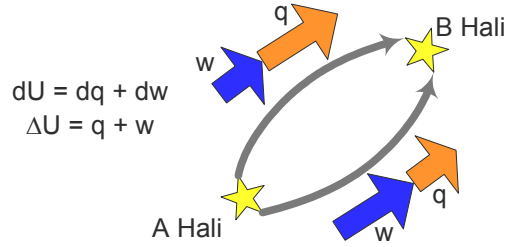
Termal Degradasyon (Parçalanma): Hidrokarbonların yüksek sıcaklıklarda kararsız bileşikler vererek parçalanmasıdır. Kararsız bileşikler oksitlenmeye ve polimerleşmeye eğilimlidirler; reçineler, waksar kok ve sludge (çamur) oluştururlar.

Termal Konversiyon: Isıl dönüştürme

Termal Üretim (Thermal Recovery): Bir oluşumdan daha fazla ürün kazanmak için uygulanan proseslerden biridir; rezervardaki ağır yağların viskozitesini düşürmek ve akışkanlığını artırarak kuyuya akmasını sağlamak için rezervuara ısı verilir. Isıtma buhar injeksiyonuyla (buhar iticiliği) veya hava injekte edilerek rezervardaki yağın bir kısmının yakılmasıyla (yerinde yakma) sağlanır.

Termodinamik Kanunlar

Termodinamiğin Birinci Kanunu: İzole bir sistemde enerji korunur.

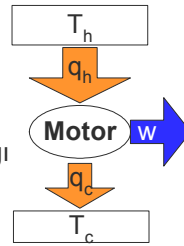

Eşitlik, bir sistemin iç enerji değişikliğini tanımlar; iç enerji bir hal fonksiyonudur. dU , ΔU = sistemin iç enerji değişimi, dq , q = sistem içinde ısı transferi, dw , w = sistem üzerinde yapılan iş (İş = kuvvet x yol)

Termodinamiğin İkinci Kanunu (Kelvin) Bir rezervuarı ısını absorblayarak tümüyle işe dönüştürebilen bir proses olanaksızdır. Başka bir deyişle, $|w| < q_h$ dir ve ısı motorunun verimi mutlaka %100'den küçüktür.

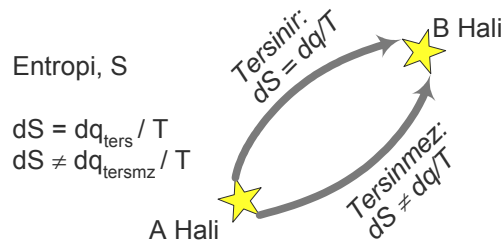
Bir ısı motoru ısıyı işe dönüştürür

T_h = sıcak deponun (ısı kaynağı) sıcaklığı
 T_c = soğuk deponun sıcaklığı
 q_h = yararlanılan ısı
 q_c = serbest kalan ısı
 w = üretilen net iş

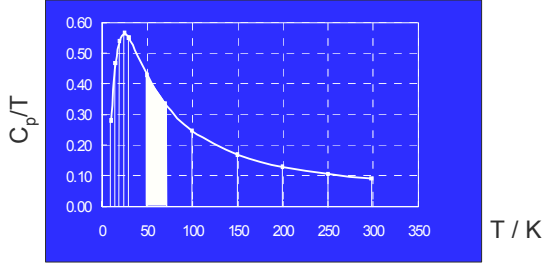
Termodinamiğin İkinci Kanunu (Clausius)

Entropi ($S \equiv dq_{rev}/T$) bir hal fonksiyonudur. $dS \geq dq/T$ (Clausius eşitsizliği): $dS = dq/T$ tersinir değişim, $dS > dq/T$ tersinmez değişim izole sistemler için: $dS = 0$ tersinir değişim, $dS > 0$ tersinmez değişim

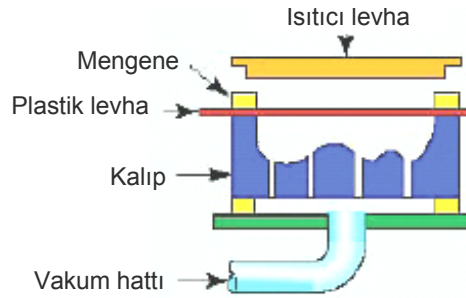
Termodinamiğin Üçüncü Kanunu

Nernst Isı Teoremi: $\Delta S \rightarrow 0$ as $T \rightarrow 0$, olduğuna göre, bir elementin saf kristalin haldeki entropisi, $T = 0$ Kelvinde sıfırdır; bu nedenle herhangi bir kusursuz kristalin maddenin entropisi, $T = 0$ Kelvinde sıfır olur.

lur.

Termoforming: Termoplastik levha veya filmlerin işleme proseslerinden biridir. Malzeme, şekilleneceği sıcaklığa kadar ısıtılır, sonra sıcaklığı kontrol edilebilen bir kalıp üzerinde (veya içinde) şekillendirilir; kalıp soğuyuncaya kadar beklenir ve şekillenmiş parça kalıptan alınır. Termoforming işlemi çeşitlidir; örneğin, vakum altında veya basınç uygulamasıyla yapılabilir.

Termojenik Metan: Bitki ve hayvan kalıntıları gibi organik maddelerin yer altında çok yüksek basınçlarda binlerce yıl sıkışıp kalmasıyla meydana gelen metandır.

Termoplastik Elastomer: Elastomere benzeyen polimerlerdir; malzemenin orijinal şekli bozulmaksızın tekrar gerdirilebilir. Gerçek termoplastiklerdir dolayısıyla küremeye gerek olmaz.

Termoplastik Kauçuk: Kimyasal vulkanizasyona gerek olmayan kauçuklardır; tekrarlanan ısıtma ve soğutma işlemlerinde yumuşama ve katılaşma özelliklerini korurlar, orijinal karakteristiklerindeki kayıp çok azdır.

Termoplastik: Genellikle doğrusal veya az dallanmış yapılardan oluşan, yüksek sıcaklıklarda yumuşayan ve düşük sıcaklıklarda sertleşen, tekrarlanan sıcaklık yükseltme ve düşürme işlemlerinde aynı davranışlarını sürdüren plastik (veya reçine) bileşiklerdir. Orta derecede kristaliniteye sahiptirler ve gerilme uzamaları yüksektir.

Termoset Kauçuk: Kimyasal olarak vulkanize edilmiş kauçuklardır; orijinal karakteristikleri bozulmadan veya parçalanmadan tekrar ergitilemez ve tekrar kalıplanamazlar.

Termoset Plastik: Kürlenmiş veya çapraz bağlı bileşikler olduğundan uzun ömürlü ve ısıya dayanıklıdır, yeniden işlenmesi veya şekillendirilmesi mümkün değildir. Isı, katalizör, ultraviyole ışık, v.s. gibi etkenlerle moleküller kimyasal ve faz değişimine uğrar, polimer zincirleri arasında üç boyutlu çapraz bağlar (ağ yapı) oluşur, ergiyemez hale dönüşürler. Bu gruptan tipik plastikler amino bileşikleri (melamin ve üre), pek çok poliestere, alkidler, epoksiler ve fenoliklerdir.

Tidal Enerji: Bak. Med-Cezir Enerjisi

Tiner: Boyalar ve astarları uygulamadan önce inceltmek için kullanılan solventtir.

Toplam Üretilmiş Hampetrol: Identified rezerv

Tork: bir şaft veya diğer bir mekanizmayı çevirmek veya benzer bir hareket vermek için uygulanan döndürme kuvvetidir; foot-pound, joule, Newton-metre, gibi birimlerle ifade edilebilir.

Tortu (Sludge): Kalıntı

TPU: Termoplastik elastomer üretilen

Tracer: İzci.

Treatment: Bak. İşleme

Triboloji: Birbiri üzerinde hareket eden yüzeylerin etkileşimlerini inceleyen bir bilim dalıdır; etkileşimler iki temel faktöre dayanır, yük ve sürtünme kuvveti.

Trilyon Feet³: Doğal gaz için hacim birimidir, 1 Quad'a eşittir.

Trofosfer: Atmosferin iç tabakasıdır (15 km kadar); yüksekliğin artmasıyla sıcaklık kararlı olarak düşer.

Tuz Giderme (Desalting): Hampetrolde mineral tuzların (pek çok klorür bileşikleri, örneğin, magnezyum klorür ve sodyum klorür gibi) uzaklaştırılması işlemidir.